

ה ב י מ ה

הגולם

פואמה דרמטית בשלש מערכות עם פרולוג

מאת **ה. לייזיק**

עברית **ב. בספי**

ההצגה **ב. ורשילוב**

הסניף **מ. מילנר**

הצגה **י. ניבנסקי**

המנחה **פוררהאוז בן ציסי**

המנחה **פוררהאוז בן ציסי**

המנחה **פוררהאוז בן ציסי**

הצגה הבכורה: 15.3.1925

4.3.1

דפוס קואופרטיבי „הפועל הצעיר” בע”מ, ת”א
הארכיון הישראלי לתאטרון

הגולם

המשתתפים :

המהר"ל	שמעון פינקל
הרבנית	תמימה יודלביץ
דבורה	עדה טל, דליה פרידלנד
תנחום	יוסף בנאי, רפאל קלצ'קין
הגולם	אחרון מסקין
אליהו הנביא	צבי פרידלנד
המשיח	פנינה פרח, יהודה אפרוני
טדאוש, האינקביזיטור	יהושע ברטונוב
הנזיר	רפאל קלצ'קין, שלמה בר-שביט
השמש	שלמה ברוק
יהודי אדום	שמואל סגל, אבנר חזקיהו
הגבוה	ארי ורשבר
החולה	חיים אמיתי
העזרת	תמימה יודלביץ
חזקנה	ניורה שיון
הגבן	אחרון אלמוג
האשה עם התינוק	שושנה רואר, בת-עמי
קבצנית	אלישבע מיכאלי
שואב מים	יצחק ברקת
נזיר	יצחק ברקת
נזיר	נסים שמעוני

הוצאת "מסדה" בע"מ

תרבות

אנציקלופדיה מצויירת בצבעים ב־20 כרך

אנציקלופדיה **תרבות** מכילה חומר מקיף ומגוון בכל שטחי המדע, היסטוריה, אישים וארצות. חומר זה מסייע לתלמיד בלימודיו ונועד גם לבית ולמשפחה בכללה להרחבת הידיעות והאופקים. החידוש שבאנציקלופדיה מפוארת זו הוא הופעתה בחוברות שבועיות. במשך השנה תופענה 48 חוברות שתיכרכנה ב־4 כרכים מפוארים. כל חותם יקבל תיק לשמירת החוברות.

עטיפות החוברות תהוינה כרך נוסף של מלון אנציקלופדי אלפבתי. מחיר החוברת לחותמים 75 אגורות בלבד. במחירה בודדת 95 אגורות

החתימה נמשכת אצל סניפי "מסדה" ואצל סוכני ומפיצי ספרים ברחבי הארץ

הימים ימי המאה ה־XVI בפראג. הנדיר מתאונן לפני טדאוש שאין הוא יכול להסיר את כתמי־הדם שנדבקו אל ידו בעת שחטו את הילד לשם עליית דם. שניהם ממלאים בקבוק דם ושמים אותו במרתף בית־הכנסת היהודי. המשיח עורג להחלץ מכבליהו למען הציל את היהודים. כן גם עורג נביא העם לשבור את כבלי המשיח ולשחררו למעשה גאולה. המהר"ל מפראג עושה את הגולם וקורא לו בשם יהודה.

מערכה ראשונה

הגולם מובא לבית המהר"ל. כחות איתנים מזעזעים את קירות הבית. לקול השאון באות אם המהר"ל ונכדתה דבור'לה. המהר"ל אינו מגלה סודו על הגולם ומספר כי הביא לביתו חוטב עצים ושואב מים. המהר"ל מוסד גרון לידי הגולם.

בא תנחום שדעתו גטרפה עליו אחרי שבנו היחידי נהרג בפרעות. תנחום מודיע כי טדאוש בקר את המגדל המחומש, מקום שם מתגוררים העניים. הוא שואל: "מי יצילם?"... הגולם חוטב עצים. דבור'לה יוצאת והוא — חושי מתעוררים בו ואץ לנשקה. המהר"ל מסביר לגולם כי לא לשם זה נוצר. הגולם מתחסד ומבקש סליחה. המהר"ל סובר כי יעלה בידו להדריך את הכח העוור שבגולם.

מערכה שניה

הגולם הולך למגדל המחומש ללחום בטדאוש. הופעת הגולם מטילה אימה ומבוכה על דיירי המגדל. רק עם בואו של תנחום הם נשקטים. הכל מחכים לפרעות. מופיעים שני עובדי דרך. תנחום הוא היחידי אשר הכיר את אליהו הנביא ואת המשיח. ומוכיח אותם — "עת לעשות". בא המהר"ל ומצוה על הגולם להיות נכון לקראת מלחמה. הוא נתקל באליהו הנביא ובחשבו כי הוא יפריע לבצע את זממו בכח הגרון, הוא מגרשו באכזריות. העניים תמהים על התנהגותו.

מרחוק מגיע קול פעמוני הכנסיה. מתקרבת פמליית טדאוש "עיפנו לשנוא אתכם!" מכריז טדאוש. לעגו אינו משפיע על בני הגיטו והגלות. נרדפים, עוזבים העניים את מקום מקלטם היחידי. הגולם שנחבא במגדל מתנקם בגרונו על ימין ועל שמאל.

התיאטרון הלאומי "הבימה" מציג

- 12 המושבעים
- חנה סנש
- הגולם
- הארוך השמן והגוע
- העושה נפלאות

מערכה שלישית

הגולם בודד ועוזב לנפשו. הוא דורש כי יבוא אליו המהר"ל. בא המהר"ל. הגולם מבקש ממנו כי לא יעזבנו. הוא מאיים באגרופו. אך המהר"ל עזבהו. העם מחכה לו. הגולם לוקח את גרזנו, קופץ דרך החלון. ברחוב היהודים מהומה ומבוכה. רצים לבית-הכנסת. מתפרץ גם תנחום וראשו הפצוע שותת דם. המהר"ל מרגיע את הקהל, מבקש להשאירו יחידי. על שאלתו אם ידוע לו לגולם דם מי הוא שופך, עונה הגולם „דם יהודים“. המהר"ל זועק: „ידי שפכו דם“.

דבורילה נכנסת ומבקשת את הסבא. שוב פורץ אליה הגולם ומנשקה. המהר"ל מצוה עליו לעזבה ונוטל ממנו נשמתו. הקץ למאבק — שוב הופך הגולם גוש עפר. מופיע תנחום והשאלה בפיו: „מי יציל?“...

הגולם - א. ססקין

עתה - הנאה אמנותית
ואח"כ - עוגה טעימה

בבתי קפה הרלי

תל-אביב, רחוב יהודה הלוי 114

ובסניף החדש:

רחוב דיזנגוף 43, פנת המלך ג'ורג'

בתי הקפה הקרובים ביותר לבית „הבימה“
שהתפרסמו בעיר הודות לעוגות מתוצרת עצמית

The chiming of bells is heard. Tadeush and his men enter. He mocks the refugees. "We are tired of hating you", he says. The refugees do not defend themselves against his jeers. The constraint of the ghetto and of the long exile has numbed their power to fight. Tadeush drives them out of the tower. They leave without protest.

Then begins the vengeance of the Golem. He comes out of his hiding place. He bars all the doors and shuts all the windows. Then he lifts his axe and kills the followers of Tadeush.

ACT THREE — THE VESTIBULE OF THE SYNAGOGUE

The Golem is sad and lonely. The Jews, whom he saved, gather around him rejoicing. But the Golem is depressed because he has no outlet, for his tremendous strength. He has been forgotten by Maharal. The beadle of the synagogue tells him to put on his shoes and enter the holy place, but the Golem demands to see Maharal. When Maharal at last comes in, the Golem declares that he does not wish to be left to his own resources. He threatens Maharal with his fist. Maharal, angry, leaves him. Filled with rage and hatred, the Golem seizes his axe and breaks a window. He goes into the street, slaughtering people and destroying houses. A panic breaks out. Some seek shelter in the vestibule of the synagogue. Tanchum runs in, his head bleeding from a wound dealt him by the Golem.

After a long search, Maharal finds the Golem. He soothes the furious mob, and asks them to leave him alone with the Golem. He asks the Golem if he knows whose blood he has shed. "Jewish", replies the Golem. In despair Maharal cries out, "I am guilty of this blood of my people! I meant to rescue them, but I have destroyed them!" He utters blasphemy against God, who ordered him to create the Golem.

His grand-daughter, Deborah, comes in to look for Maharal. The Golem approaches her and kisses her. Maharal orders him to let her alone. His former powers come back to him; he commands the Golem to lie down in order that he may be turned back into clay. The Golem implores Maharal to let him live, but his plea is in vain. Maharal has decided that the Golem must be out of existence. The Golem is turned into a heap of dust. Tanchum enters, crying out the unanswerable question, "Whence will come our salvation?"

מאיר אהד

★ יחסי צבור

★ אמרגנות

★ פרסום

ת"א, ת.ד. 11173, טל. 63637

ACT ONE.

Maharal brings the Golem to his house. He names him Judah. The Golem's extraordinary strength seeks an outlet. He shakes the walls of the house. At the noise, Maharal's mother and granddaughter come in. Maharal conceals the real nature of the Golem, and introduces him as his servant, who has come to chop wood and carry water. The Golem is hungry. Food is brought, which he devours greedily. Maharal gives him an axe and tells him to try his strength in chopping wood.

Tanchum, the insane man, appears. His only son, Yochanan, was killed in the last riot against the Jews. As a result he went insane. He imagines that he is the ruler of the ruined house, and that he rides around them in a burning chariot. Like all the insane, he possesses keen intuition. He brings the news that Tadeush, the inquisitor, has visited the fifth tower of Prague, in which a number of homeless Jews are hiding. Who will save them from the impending danger? As Maharal stands deeply absorbed in thoughts, thinking out a plan for saving them. Tanchum goes out to spread the sad news.

The Golem, who is chopping wood, is attracted by the granddaughter of Maharal. He kisses her, to the extreme annoyance of the girl and the grand-mother. Maharal takes the Golem into the house and tells him to consider the true purpose for which he was created.

In his anger, he raises his stick. The Golem asks pardon, and Maharal calms down. He realizes that it is his duty, not the Golem's, to regulate his vast, blind strength. He sends the Golem to the fifth tower, where the refugees are hiding. They expect Tadeush to come any moment, leading a mob to attack them.

ACT TWO — AT THE FIFTH TOWER.

In this long-deserted, ruined tower, the homeless refugees, whose houses were destroyed in former anti-Jewish riots, have taken shelter. The appearance of a huge stranger (the Golem) armed with an axe sends them into a panic. But Tanchum comes and relieves their anxiety. They lie down to rest, but cannot sleep, for fear of the approach of Tadeush.

Two wanderers appear, — an old man and a young man. They ask permission to pass the night there. The young man, tired out with journeying, falls asleep on a stone, while the old man watches over him. Tanchum is the only one who recognizes the wanderers. They are the prophet, Elijah, and the Messiah. He rebukes the Messiah for sleeping at a time when there is need of action. The other refugees refuse to listen to his complaints against the Messiah.

Maharal appears. He calls the Golem, and orders him to be ready. The chanting of Elijah, which lulled the Messiah to sleep, attracts Maharal's attention. He also recognizes the wanderers. He fears that they will spoil his plans of rescuing the refugees from death. Believing that they will instil the poison of doubt and inactivity into the homeless ones, he drives them out of the tower. The refugees do not understand why Maharal drove the strangers away, but they dare not dispute his will. Maharal goes out.

THE GOLEM

CAST:

Maharal	S. FINKEL
His wife	T. YUDELEVITZ
Debora	A. TAL, D. FRIEDLAND
Tanchum	I. BANAI, R. KLATCHKIN
Golem	A. MESKIN
Elijah the Prophet	Z. FRIEDLAND
The Messiah	P. PERACH, I. EFRONI
Tadeush the Inquisitor	Y. BERTONOFF
Don Pedro the Monk	R. KLATCHKIN, S. BAR-SHAVIT
The Beadle	S. BRUCK
A Red Jew	S. SEGAL, A. CHIZKIYAHU
The Tall Man	L. VARSHAVER
The Sick Man	C. AMITAI
The Blind Woman	T. YUDELEVITZ
The Old Woman	N. SHEIN
A Water-carrier	I. BAREKET
Woman with Child	S. DUER, BAT-AMI
Young Woman	E. MICHAELI

PROLOGUE

FIRST TABLEAU — TADEUSH AND THE MONK.

The monk complains to Tadeush that he cannot clean his hands of the blood of a Christian child, whom he murdered in order to bring a blood-accusation against the Jews. The blood was poured into a bottle, and was hidden in the cellar of the Jewish synagogue.

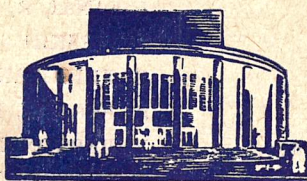
SECOND TABLEAU — THE MESSIAH AND THE PROPHET ELIJAH.

The Messiah is struggling to come down to earth, in order to save the Jews from the consequences of the blood-accusation. The Prophet breaks the chains of the Messiah, symbolizing the eventual breaking of the heavier chains of the Jewish people by the Messiah.

THIRD TABLEAU — MAHARAL.

On the outskirts of the city the old philosopher moulds the Golem out of clay. The soul of the Golem (if it may be called a soul) resists birth, begging Maharal to release it from the necessity of coming to life. Maharal replies, "You are not being created to experience life, but to perform miracles".

HABIMAH

THE GOLEM

DRAMATIC POEM IN THREE ACTS WITH PROLOGUE

by **H. LEVIK**

Hebrew by **B. CASPI**

Staged by **B. VARSHILOV**

Settings by **J. NIEVINSKY**

Music by **M. MILNER**

Musical Direction **FORDHAUS BEN-ZISSI**

Premiere: 15.3.1925

CO-OP PRINTING PRESS "HAPOEL HAZAIR"